

Федько О. Ю.,

кандидат філологічних наук,

старший викладач кафедри культурології та українознавства
Запорізького державного медичного університету

МОТИВ САМОЗБЕРЕЖЕННЯ У РОМАНІ Й. БАТОР «ТЕМНО, МАЙЖЕ НІЧ» ТА РУТ ВЕА «У ЛІСІ-ЛІСІ ТЕМНОМУ»: ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ

Анотація. У статті проаналізовано функціонування сцен бігу як засобу експлікації мотиву самозбереження у романах Йоанни Батор «Темно, майже ніч» та Рут Веа «У лісі-лісі темному». Згадані два тексти споріднює заплутаний детективний сюжет, заглиблення у жіночу психологію, соціальна проблематика та знакова роль бігу у житті головних героїнь. Актуальність студії зумовлена як недостатнім опрацюванням названих творів у літературознавчому дискурсі, так і переосмисленням символічного значення бігу як форми самопорятунку. Виявлена у біологічних та соціологічних дослідженнях специфіка бігу визначає потенціал цього виду діяльності у розкритті психологічного стану персонажів.

Теоретичною основою розвідки є праці О. Веселовського, Б. Путілова, Б. Томашевського, І. Силантьєва, В. Халізєва, В. Шкловського. Простежено основні форми розгортання мотиву самозбереження: реалізація вітального потенціалу, засіб подолання стресу, втеча від небезпеки та пряма конфронтація. Відзначено специфіку презентації у романах духовного переродження персонажа за допомогою опису сили тренування тіла та зняття психологічної напруги під час бігу. Фізичний рух постає у художній реальності продуктивним методом подолання стресу й утримання контролю над власним життям. Переїзд обох дівчат у підлітковому віці до іншого міста має у тексті особливе значення, адже позначає втечу заради самопорятунку. Розвиток подій та еволюція героїнь обох романів пов'язані з їх конфронтацією з минулим. Використання в аналізованих текстах бігу як засобу самозбереження сягає такого рівня, що персонажі послуговуються своїм вмінням для переслідування, перемоги над злочинцями. У романах Йоанни Батор «Темно, майже ніч» та Рут Веа «У лісі-лісі темному» реалізація мотиву самозбереження переплітається з віднайденням героїнями власної ідентичності, усвідомленням тілесності, подоланням психологічної травми.

Ключові слова: мотив, ідентичність, тілесність, самозбереження, подолання травми.

Постановка проблеми. Мотив – одна з базових літературознавчих категорій, адже на існуванні неподільної смислової одиниці у сюжеті наголошував ще Аристотель. Сам термін був у науковий обіг уведений С. де Броссаром для аналізу музичних творів, а згодом Й. Гете залучив його до філологічних студій. У літературознавчій думці є різні підходи до визначення сутності цього поняття. Так, В. Шкловський вважає, що мотив – синтагматичний елемент, пов'язаний із сюжетом і жанром, Б. Томашевський виводить його з теми. Л. Щемелева, Б. Гаспаров та І. Паперно розглядають мотив як смисловий елемент

тексту (за В. Халізєвим, підвищеної значимості), Л. Целкова – повторюваний комплекс почуттів та ідей. Узагальнивши думки дослідників, можна назвати такі основні риси мотиву, як: підвищена семіотичність, семантична цілісність, елементарність (неподільність), повторюваність, образність, естетична значимість, предикативність (за наявності сюжетотвірної функції), структурна і семантична неодномірність, належність до сюжетно-тематичної площини (А. Тимченко), «протеїзм» (останній, на думку, Л. Гармаш, впливає з його зв'язку із категоріями тема, ідея, образ тощо). Тобто так чи так маємо дуалістичну природу мотиву – його формальне вираження у тексті і значення, яке він несе, що надає йому певної знакової природи.

Б. Путілов вказує на виконання мотивом трьох основних функцій – конструктивної, динамічної та семантичної. Їх, своєю чергою, можна деталізувати й поділити на такі конкретні, як: а) сюжетотвірна (або предикативна); б) структуротвірна: мотив визначає не лише розвиток сюжету, а й специфіку побудови художнього тексту загалом; в) імагогічна функція (або, за Л. Гармаш, «локальна»): наприклад, характеристика персонажа, створення атмосфери тощо; г) стильова: використання й інтерпретація автором загальновідомих тем та образів, вплив усталеної традиції на поезику його творів; г) жанротвірна: мотив гармонійно єднає ідейну площину твору з його формальним вираженням, а розвиток сюжету та специфіка стилі становлять основні диференційні генетичні елементи.

Вважаємо, що найбільш повно сутність мотиву розкриває у своєму визначенні І. Силантьєв: «Це оповідний феномен, інваріантний за своєю приналежністю до мови оповідної традиції та варіантний у своїх подієвих реалізаціях, інтертекстуальний у своєму функціонуванні й такий, що отримує естетично значимі смисли у межах сюжетних контекстів, що співвідноситься у своїй семантичній структурі предикативний первень фабульної дії з її акантами й певними просторово-часовими ознаками» [4, с. 263].

Найбільш давні та закорінені у людську підсвідомість оповідні одиниці повстали на основі первісних інстинктів, тому для окреслення презентації у літературному творі підсвідомого потягу до збереження життя доречним видається використання дефініції «мотив самозбереження». Його варіативними формами розгортання у художньому тексті є уникнення небезпеки (втеча), відновлення вітальних сил (зцілення), виживання індивіду та продовження роду тощо. Предметом нашого дослідження є особливості реалізації мотиву самозбереження у романах Йоанни Батор «Темно, майже ніч» та Рут Веа «У лісі-лісі темному».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Роман «Темно, майже ніч» (2012) Й. Батор, що відзначений престижною польською літературною нагородою Nike у 2013, привернув увагу багатьох літературознавців і критиків. А. Затора, розглядаючи цей твір як сучасну версію готичного роману, вказує на наявність у ньому рис психологічного, соціального, кримінального роману, роману жахів і навіть – з огляду на архетипні образи – казки. К. Вітчак звертає увагу на шляхи оприявлення містичного, Е. Гурецька – на функціонування кітчу у творі, А. Чижак – на проблему дитячої психології та екзистенції. І. Адельгейм залучає роман до своїх студій над презентацією травматичного досвіду II Світової війни у польській літературі. У тексті гармонійно переплетена мікроісторія родини Алісії Табор з макроісторією – історичними подіями, що вплинули на життя мешканців Валбжиха.

Роман Рут Веа «У лісі-лісі темному» (2016) не досить досліджений у літературознавстві, хоча він здобув позитивну оцінку літературних критиків (Tara Sonenshine, Kim Kankiewicz, Vicki J Kondelik). У ньому майстерно переплітаються три часові площини – епізоди зі шкільного життя героїні, розвиток подій протягом «вікенду» на честь нареченої та розслідування після трагедії. Письменниця використовує мотив втрати пам'яті та прийом ретроспективи для створення заплутаної інтриги.

Мега статті. Згадані два тексти споріднює заплутаний детективний сюжет, заглиблення у жіночу психологію, соціальна проблематика та знакова роль бігу у житті головних героїнь, тому доцільним видається здійснити дослідження особливостей експлікації мотиву самозбереження на матеріалі цих творів.

Виклад основного матеріалу. Розгортанню названого мотиву та її розвитку сюжету загалом сприяють описи сцен бігу: у романі «Темно, майже ніч» життя Алісії підпорядковане її прагненню постійно рухатися вперед, а у романі «У лісі-лісі темному» детективна лінія поступово розкривається через численні спроби Леонори пригадати подробиці шаленого бігу крізь ліс.

У контексті нашої розвідки важливим є передусім психологічний аспект бігу як форми людської активності. Науковці відзначають, що хоча «багато респондентів почали бігати для покращення свого здоров'я, майже всі відзначили духовну та емоційну користь» [6, с. 133]. Соціологічні дослідження настроєвої динаміки бігунів свідчать про те, що більшість опитаних відчуває послаблення внутрішньої напруги, підвищення самооцінки, а також покращення настрою, більшу впевненість у собі, покращення поглядів на життя, чистоту думок тощо [6].

На символічному рівні акт бігу характеризується полісемантичністю і позначає рух, втечу та переслідування. Названі елементи у площині літературного тексту визначають особливості розгортання мотиву самозбереження. Передусім він реалізується через здатність персонажів рухатися вперед, розвиватися, реалізувати свій вітальний потенціал. На підсвідомому рівні така активність асоціюється із бігом, тому героїні відчувають (і на фізичному, і на психологічному рівні) жагу займатися цим видом спорту («... потім знову виникає потреба, і я мушу бігти. Якщо це не зроблю, стаю... Роздратованою й нервовою...» [1, с. 46]).

У романі «Темно, майже ніч» біг є каталізатором трансформації слабкої героїні на невразливу журналістку на прізвисько Панцерник. Віднайдення власної ідентичності відбулося завдяки психологічній розрядці під час бігу: «nie zauważyłam, kiedy mój marsz samobójczy zmienił się w bieg.... Tam było

coś jeszcze. Najłatwiej powiedzieć, że to we mnie obudziło się coś jeszcze oprócz niedobitka cuchnącego zapiekankami i zapragnęłam to ocalić, ale czymś jeszcze przeniknięte było też powietrze...» [5]. Опис катарсисного впливу фізичного навантаження переживається у романі із саморефлексією дівчини, що за крок від самогубства відкриває у собі щось нове, до того часу їй невідоме, приховану внутрішню міць.

Силу та незалежність як доміанти створеного письменницею жіночого образу підкреслюють А. Затора та А. Ненцька. Пріоритетом дівчини є витривалість та функціональність тіла, а не краса і вік зовнішньої оболонки. Фізична форма важлива для психологічного комфорту, бо свідчить про готовність до самозахисту та будь-якої конфронтації – «... lubię być trzeźwa, wykapana i zdolna do długiego biegu» [5]. Ставлення особистості до своєї фізичної оболонки є показником душевного здоров'я. Тілесність можна розглядати як «соціальну структуру» тіла, адже воно «є вираженням діючих соціальних умов, як ми сприймаємо і контролюємо наше фізичне «Я», як використовуємо тіло як експресивний засіб вираження, як ми поводимося з нашим тілом і контролюємо його...» [2, с. 107]. Тому особливе місце у психологічній характеристиці героїні посідає її сексуальність. Дівчина, яка у дитинстві постраждала від насильства з боку власної матері, завдяки бігу по-новому сприймає своє тіло: «okazało się, że pod moim cherlawym ciałem o spiczastych kolanach i łokciach ukrywało się inne, silne, twarde i szybkie. Dotykałam świeżo wykształconych mięśni, twardego brzucha i odnosiłam dziwne wrażenie, że jest to kryjówka, w której przechowuję coś, co dopiero teraz powoli nabiera kształtu i rośnie jak płód» [5]. Переродження відбувається як на психологічному, так і на фізичному рівні. Завдяки метафоричному опису трансформації, що апелює до фертильності та тваринного світу, передається зачарування героїні новими формами і пробудження її сексуальності. Письменниця свідомо вибудовує лінію поведінки героїні, що суперечить традиційній соціальній моделі міжгендерних відносин: Алісія проявляє у цій сфері притаманну маскулітній стратегії активність, незалежність, сприйняття сексу як природнього акту і базової потреби тіла. Така позиція суголосна її життєвому кредо – постійно рухатися вперед і боротися. Отже, ставлення особистості до власного тіла є показником рівня соціально-психологічного комфорту. Усвідомлення сили і краси власного тіла свідчить про поступ у зціленні від дитячої травми.

Спроба вибудувати собі сильнішу особистість описана й у романі «У лісі-лісі темному». Для цього Рут Веа використовує прийом зміни імені як знакового відображення сутності. Образ головної героїні Леонори роздвоюється на невпевнену у собі Лі та сильну Нору. Про поверхневий характер трансформації свідчить епізод «відкриття» істинного «Я» перед дзеркалом у разі конфронтації з минулим: «Розмірковую, длубаюся в собі. А там майже десять років живе шістнадцятилітня дитина» [1, с. 233].

У тісному зв'язку з реалізацією вітального потенціалу перебуває концепція утримання контролю. Для підкреслення різниці між двома іпостасями Леонори письменниця використовує художню деталь – заїкання. Ця фізична вада презентує втрату контролю над власним тілом, а у ширшому плані – своїм життям. В описі складних стосунків між двома подругами підкреслюється домінантність Клер, і у разі відновлення знайомства відбувається спроба знову перехопити владу: «Нора ніколи

не заїкалася. Зараз я знову перетворювалася на Лі» [1, с. 77]. У дитинстві Леонора не усвідомлювала нездорового характеру їхніх стосунків, але у зрілому віці відчуває супротив, який виявляється у бажанні руху і свободи – потребі вийти на пробіжку. Біг для неї – це спосіб володіти своїм тілом і відчувати контроль над ситуацією. Соціологічні дослідження підтверджують, що «біг забезпечує бажану стабільну рутину, але також відчуття утримання контролю» [7]. Письменниця майстерно відтворює психологію спортсмена-бігуна: «Я завжди починаю ранок однаково. ... Жодного стороннього втручання. ... Ти контролюєш усе» [1, с. 11]. Біг постає не лише утіленням буденного, власних звичок і стабільності, але й здатності подолати себе, вийти за ustaleni раніше межі своїх можливостей. Біг допомагає Алісії («Темно, майже ніч») взяти свою долю у власні руки так само, як вона змогла підкорити власне тіло: «Biegłam wśród drewnianych domków niezdarnie i ciężko, w gardle zbierała mi się lepka wydzielina, środek ciała wydawał się straszną kulą żółci i tłuszczu, a nogi i ramiona poruszały się w osobnym rytmie. Nie poddałam się jednak» [5]. У романі подолання супротиву власного тіла дає героїні відчуття сили і свободи. Й. Батор описує пробіжку як майже сакральний ритуал, у який не можуть втручатися сторонні: «Zawsze biegam sama, to dla mnie czas ciszy i skupienia, gdy nabieram siły na przeżycie dnia» [5]. Так, Алісії було легше прийняти Мартина як свого коханця, ніж дозволити йому супроводжувати її під час пробіжки. Показово щодо характеру їхніх стосунків є злагоженість бігу, якої їм швидко вдалося досягти. Введення цієї любовної лінії до роману також дозволило письменниці показати нерозривний зв'язок між прагненням утримати контроль та усвідомленням власної незалежності. Попри гармонійність та взаєморозуміння у парі Алісії та Мартина для дівчини важливо зберегти свою свободу і здатність не озираючись рухатися вперед. Сцена прощання закоханих має символічне значення завдяки останнім словам хлопця: «Ja też, Alicjo, biegnij» [5], які позначають не стільки безпосередній фізичний акт руху, скільки стиль життя головної героїні.

Однією з форм утілення мотиву самозбереження в аналізованих романах постає використання бігу як засобу боротьби зі стресом. Через свою професію Алісія стає свідком людських страждань і ницості, однак здатна витримати психологічний тиск і очиститися від зайвих емоцій. «Nieraz myślałam w prasy, żeby ... pójść pobiegać. Pęd powietrza sprawia, że moje mięśnie się rozluźniają, napięcie opada i znów jestem Alicją Pancernikiem, która potrafi stawić czoła nienawiści i głupocie, śmierci i zniszczeniu» [5], – пригадує головна героїня. Психофізичні процеси в організмі у разі значного фізичного навантаження сприяють подоланню стресу і відчуття безпорадності. Пробіжка постає у романі втіленням свободи та вітальної сили: «Codziennie biegam dziesięć kilometrów i ta godzina wolności, gdy czuję swoje ciało i jego siłę, daje mi pewność, że przetrwam kolejną dzień, noc, kolejną bolesną historię» [5]. У романі «У лісі-лісі темному» біг також зображено як емоційну розрядку, засіб позбавитися від нав'язливих думок та переживань: «Але в голові прокручую слова, біжу доти, доки їх не заглушують серцебиття та стукіт п'ят» [1, с. 49]. Сцени бігу відіграють важливу роль в експлікації мотиву самозбереження, адже цей вид спорту символізує здатність знайти вихід з будь-якої ситуації, тобто врятувати себе. Для передачі переживання психологічної безвиході письменниця вдається до порівняння з клаустрофобією та відкрито наголошує на терапевтичній функції

бігу. «Фізичні вправи тут ні до чого – принаймні не суто вони. ... Сіль у тому, щоб вийти надвір, де немає стін, де є можливість утекти» [1, с. 47], – визнає героїня.

Традиційними формами реалізації мотиву самозбереження є втеча та боротьба. У романі («У лісі-лісі темному») персонаж поступово еволюціонує і змінює стратегію виживання: «У мені – два потужні імпульси. Перший – бігти, ... робити все можливе, щоби втекти звідси. Другий – стояти й боротися» [1, с. 253–254]. Письменниця опосередковано через думки головної героїні показує дві основні стратегії самопорятунку. Однак для образу Леонори характерне тяжіння до першої з них. Проявом цього було і безумовне підпорядкування Лі домінантній Клер, і «втеча» з рідного міста як спосіб вирішення проблем. У романі десятиліття ігнорування свого минулого (за винятком Нини) постає формою втечі від конфлікту. Підліткова травма (переривання незапланованої вагітності, «зрада» коханого) описана як «психічний шок, після якого було простіше бігти вперед, не озираючись» [1, с. 262].

З одного боку, такий біг є виявом слабкості, уникненням конфронтації («Я побігла. Це було просто. Так, це було просто. Жодних питань, підбурювань, докорів...» [1, с. 49]), але водночас способом збереження духовної та емоційної цілісності. Сказані жартома подругою слова «Ти можеш побігти... проте не можеш втекти» [1, с. 49] стають пророчими у розв'язці твору. Усвідомлення Леонорою необхідності змінити життєву стратегію, закрити гештальт письменниця розкриває через образ фізичного акту: «Я бігаю. Це те, що я роблю – біжу. Але іноді ти не можеш бігти далі» [1, с. 253–254].

Негативна конотація бігу як втечі змінюється, коли Леонора використовує силу своїх м'язів, щоб врятувати Джеймса, а потім і себе. Замість втечі вона вдається до переслідування, однак метою бігу залишається самозбереження (від смерті або від емоційної травми від загибелі коханої людини). Протистояння із Клер – це переломний момент у зростанні Леонори, вона виявляється здатна дати відсіч давньому кумирові. Спочатку психологічно – коли не дає нав'язати собі чужу версію забутих подій, а пізніше – на рівні фізичному. Біг, який усе життя був способом уникнути конфлікту, врятуватися втечею, наприкінці роману знов виконує функцію самозбереження – однак тепер Леонора не уникає битви, вона прагне врятувати себе, щоб не дати перемогти Клер. Міцність психіки героїні увиразнюється за допомогою опису нервового зриву іншого персонажа – Фло, яка посіла місце Леонори у житті Клер (потрапила під її вплив і контроль, втратила самостійність, і у разі зіткнення зі справжньою сутністю ідола вчинила спробу самогубства). Леонора змушує своє тіло працювати, попри отруєння, щоб жити далі і щоб розкрити злочин Клер. Відбувається остаточне переродження героїні, адже вона витримує відкрите протистояння і нарешті позбавляється підліткових комплексів та залежності від сильнішої особистості.

У романі «Темно, майже ніч» головна героїня вибирає своєю основною стратегією виживання боротьбу. Хоча у минулому вона вдається до втечі (переїзд до іншого міста), однак на момент розгортання детективної лінії у романі дівчина фактично подолала дитячу травму. Мотив самозбереження у цьому творі трансформується у мотив збереження життя, адже Алісія бореться передусім за порятунок дитини. Так само, як Леонора, вона послуговується єдиною зброєю, яку має, – міццю натренованого тіла. Вона переслідує підозрюваного,

і відчуває повний контроль над ситуацією: “wiedziałam, że nie będzie w stanie mi uciec, i poczułam się dziwnie radosna, jakby lekko rijała” [5]. Єдине, у чому героїні аналізованих творів перевершують інших персонажів, – це витривалість марафонця, тому саме цією силою вони послуговуються для подолання ворога. Показовою у цьому плані є визнання Алісії: “Chyba umiałam tylko za nim biec” [5]. Аналогічно Леонора, прагнучи врятувати Джеймса, змогла наздогнати автомобіль, однак не здолала перехопити контроль над кермом у Клер. В обох романах біг зображений як найефективніша для персонажів стратегія боротьби.

Висновки. Основним засобом експлікації мотиву самозбереження у романах Йоанни Батор «Темно, майже ніч» та Рут Веа «У лісі-лісі темному» постають сцени бігу. Попри традиційну асоціацію із втечею та негативну конотацію, ця стратегія є виправданою для порятунку від неподоланої загрози. Рішення покинути рідне місто і залишити минуле позаду було єдиним правильним для обох героїнь. Варто відзначити, що, загартувавшись і упевнившись у власних силах, Алісія («Темно, майже ніч») і Леонора («У лісі-лісі темному») повертаються до битви, якої уникли в дитинстві, щоб остаточно зцілитися від психологічної травми. Однак психологічний аспект занять бігом охоплює широке емоційне поле (самовпевненість, зняття психологічної напруги, відчуття безпеки і контролю), завдяки чому сцени бігу у романі функціонують для зображення реалізації внутрішнього потенціалу героїнь, створення сильної особистості, побудови щоденної рутини як способу контролювати власне життя. Завдяки цьому персонажам вдається витримувати психологічний тиск та подолати підліткову травму. Мотив самозбереження охоплює підтримку як психологічного, так і фізичного здоров'я, тому регулярні заняття бігом зображені у романі не лише формою тренувань, а й способом зняти стрес. Використання бігу як засобу самозбереження сягає у романах такого рівня, що героїні послуговуються своїм вмінням для переслідування, перемоги над злочинцями.

Отже, завдяки насиченості романів Йоанни Батор «Темно, майже ніч» та Рут Веа «У лісі-лісі темному» сценами бігу мотив самозбереження розгортається у формі реалізації вітального потенціалу, засобу подолання стресу, втечі від небезпеки та прямої конфронтації.

Література:

1. Веа Р. У лісі-лісі темному. Київ : Наш формат, 2016. 288 с.
2. Мухамітянов Ф. Физическая культура как дисциплинарное пространство формирования телесности. *Психология телесности: теоретические и практические исследования* : материалы Междунар. заоч. науч.-практ. конф. Пенза : ПГПУ им. В.Г. Белинского, 2008. С. 106–113.
3. Путилов Б. Мотив как сюжетобразующий элемент. Типологические исследования по фольклору : сборник статей в память В.Я. Проппа. Москва : Наука, 1975. С. 141–155.

4. Силантьев И. Поэтика мотива (Язык. Семиотика. Культура). Москва : Языки славянской культуры, 2004. 296 с.
5. Bator J. Ciemno, prawie noc. Warszawa : W.A.B., 2012. URL: <https://docer.pl/doc/c50s10-> (дата звернення: 10.12.2020).
6. Callen K. Mental and emotional aspects of longdistance running. *Psychosomatics*. 1983. No. 24(2). P. 133–151.
7. Evans B. Why we run? An exploration of what and who motivates us to run. URL: https://whywerun.strava.com/assets/whitepaper/Whitepaper_Strava_WhyWeRun_012320.pdf (дата звернення: 10.12.2020).
8. Górecka E. Kicz i marzenia. O “słodczy” przestrzeni w prozie Joanny Bator. *Prace Literaturoznawcze*. 2017. № 5. S. 169–179.

Fedko O. Motif of self-preservation in in J. Bathor' novel “Dark, almost night” and R. Ware's “In the dark, dark woods”: the specificity of functioning

Summary. In the article the functioning of running scenes as a mean of explicating of the self-preservation motive in Joanna Bathor' novel “Dark, almost night” and Ruth Ware's “In the dark, dark woods” is analyzed. These two texts are similar due to complicated detective story, description of women's psychology, social issues and the significant role of running in the lives of the main characters. The relevance of the study is determined by the insufficient elaboration of these works in the literary discourse and the rethinking of the symbolic meaning of running as a form of self-preservation. The specifics of running revealed in biological and sociological researches determine the potential of this type of activity in depicting the psychological state of the characters.

The theoretical bases of the article are the works of O. Veselovsky, B. Putilov, B. Tomashevsky, I. Silantiev, V. Khalizev, V. Shklovsky. The main forms of development of the self-preservation motive are established: realization of vital potential, mean of overcoming stress, escape from danger and direct confrontation. The specific of the artistic presentation of the character's spiritual rebirth is noted as describing the strength of the trained body and the release of psychological tension during the run. In artistic reality physical movement is a productive method of overcoming stress and maintaining control over one's life. In the text changing the place of living is of particular importance as it marks an escape for self-rescue. The development and evolution of the heroines of both novels are connected with their confrontation with the past. The use of running as a means of self-preservation in the analyzed texts reaches such level that the characters use their skills to pursue and defeat criminals. In Joanna Bathor' novel “Dark, almost night” and Ruth Ware's “In the dark, dark woods” the realization of the motive of self-preservation is intertwined with the heroines' discovery of their own identity, realization of corporality and overcoming psychological trauma.

Key words: motive, identity, corporeality, self-preservation, overcoming trauma.